

Χώρας αιχώρος

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΟΜΟΣ 2
VOLUME 2

ΤΕΥΧΟΣ 2
ISSUE 2

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2003
NOVEMBER 2003

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΚΟΚΚΩΣΗΣ ΧΑΡΗΣ

ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ ΗΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΠΕΤΡΑΚΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΓΟΥΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αραβαντινός Αθανάσιος	- ΕΜΠ
Ανδρικόπουλος Ανδρέας	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασενχόβεν Λουδοβίκος	- ΕΜΠ
Γιαννακούρου Τζίνα	- ΥΠΕΧΩΔΕ
Γιαννιάς Δημήτρης	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δελλαδέτσημας Παύλος	- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Δεμαθάς Ζαχαρίας	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Ιωαννίδης Γιάννης	- Tufts University, USA
Καλογήρου Νίκος	- ΑΠΘ
Καρύδης Δημήτρης	- ΕΜΠ
Κοσμόπουλος Πάνος	- ΔΠΘ
Κουκλέλη Ελένη	- University of California, USA
Λαμπριανίδης Λόης	- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Λουκάκης Παύλος	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λουρή Ελένη	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαντουβάλου Μαρία	- ΕΜΠ
Μελαχροινός Κώστας	- University of London, Queen Mary, UK
Μοδινός Μιχάλης	- Εθν. Κέντρο Περιβ. και Αειφ. Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ)
Μπριασούλη Ελένη	- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαθεοδώρου Ανδρέας	- University of Surrey, UK
Πρεβελάκης Γεώργιος-Στυλ.	- Universite de Paris I, France
Φωτόπουλος Γιώργος	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Χαστάογλου Βίλμα	- ΑΠΘ

Διεύθυνση:

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας

και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Περιοδικό ΑΕΙΧΩΡΟΣ

Πεδιον Άρεως, 38334 ΒΟΛΟΣ

<http://www.prd.uth.gr/aeihoros> e-mail: aeihoros@prd.uth.gr

τηλ.: 24210 – 74456 fax: 24210 - 74380

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιστημονικό Περιοδικό

αειχώρος

Περιεχόμενα

	Εισαγωγή	4
	Δελλαδέτσιμας Π.	6
Ο σχεδιασμός του χώρου: εξελίξεις και προοπτικές από το παράδειγμα της Ιταλίας	Μιτζάλης Ν.	32
Η εμπειρία πολεοδόμησης της περιφέρειας Westelijke Tuinsteden (Δυτικών κηπουπόλεων) του Άμστερνταμ	Τρασέλα Μ.	46
Αρχιτεκτονική τοπίου και προστατευόμενες φυσικές περιοχές. Προστασία και ανάδειξη του δάσους Δραγουντέλι στη Σιθωνία Χαλκιδικής	Γοσποδίνη Α., Μπεριάτος Η.	72
Η "κυριαρχία" της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και του καινοτόμου σχεδιασμού σε αναδυόμενα "διεθνο-τοπικο-ποιημένα" αστικά τοπία: η περίπτωση της Αθήνας 2004	Χαΐνταρλής Μ.	98
Νομικές και διοικητικές προϋποθέσεις εφαρμογής της Οδηγίας 92/43 στην Ελλάδα: εισαγωγικές σκέψεις και παρατηρήσεις		
	ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	
	Γοσποδίνη Α., Σκάγιαννης Π.	114
Σπουδές Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Ανάπτυξης στα Ελληνικά Πανεπιστήμια: προκλήσεις και προοπτικές	Παπαδούλης Α.	140
Η διαχείριση αναπτυξιακών πόρων σε φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές		
	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	
	Ψυχάρης Γ.	160
	ERSA, Jyvaskyla, 2003	
	ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	
	Χαΐνταρλής Μ.	164
Andreas Papapetropoulos, La prise en compte de l'environnement par les procédures du droit de l'urbanisme en France et en Grèce	Χάλκος Γ.	168
Κ. Μπίθας, Οικονομική Θεώρηση της Περιβαλλοντικής Προστασίας	Βλόντζος Γ., Σούτσας Κ.	172
Α. Λαμπριανίδης, Η Επιχειρηματικότητα στην Ευρωπαϊκή Ύπαιθρο. Η Περίπτωση της Ελλάδας		
	ΑΠΟΨΕΙΣ	178
Συνέντευξη με τον Andy Thornley		180
Συνέντευξη με τον Thomas Reiner		186

Ευρωπαϊκό Τμήμα της Διεθνούς Εταιρείας Περιφερειακής Επιστήμης European Regional Science Association (ERSA)

43^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Jyvaskyla, 27-31 Αυγούστου 2003 Περιφέρειες, Κέντρα και Χωρική Ανάπτυξη στην Νέα Ευρώπη

Ιωάννης Ψυχάρης

Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Το 43ο Συνέδριο της ERSA το 2003 στη Φιλανδία

Το 43^ο Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Περιφερειακής Επιστήμης έγινε στην Φιλανδία, στην πόλη Jyvaskyla, που βρίσκεται 270 km βόρεια από το Ελσίνκι. Η πόλη αυτή, με πληθυσμό περίπου 80.000 κατοίκους, πιθανόν να θεωρηθεί μικρή για να φιλοξενήσει μια τόσο μεγάλη εκδήλωση¹. Όμως, η πόλη αυτή είναι μια πανεπιστημιούπολη. Οι 14.000 φοιτητές και τα 2.000 μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας συγκροτούν τον βασικό πυρήνα μιας "βιομηχανίας γνώσης" που επενεργεί θετικά στην τοπική ανάπτυξη και την εθνική οικονομία. Δεν είναι ίσως τυχαίο ότι υποψήφιοι διδάκτορες αυτού του Πανεπιστημίου έχουν αποσπάσει επανειλημμένα έπαινο σε προηγούμενες διοργανώσεις της ERSA για τις εργασίες που παρουσίασαν. Επιπλέον, η Φιλανδία είναι μια χώρα που έχει επενδύσει στη γνώση και την τεχνολογία, και χρησιμοποιεί την εκπαίδευση ως μοχλό για την οικονομική και την περιφερειακή ανάπτυξη. Εκεί λειτουργεί Πανεπιστήμιο από το 1863, ενώ τα κτίρια της Σχολής των Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων, που φιλοξένησαν το συνέδριο, έχουν σχεδιαστεί από τον παγκοσμίως γνωστό αρχιτέκτονα Alvar Aalto. Όλοι αυτοί οι παράγοντες προφανώς συνυπολογίστηκαν στην επιλογή της πόλης.

¹ Κατά κανόνα τα συνέδρια της ERSA γίνονται σε μεγάλες πόλεις: Ρώμη 1997, Βιέννη 1998, Δουβλίνο 1999, Μπαρτσελόνα 2000, Ζάγκρεμπ 2001, Ντόρτμουντ 2002. Συνέδρια της ERSA τα επόμενα δύο χρόνια θα γίνουν στο Πόρτο 2004 και στο Άμστερνταμ 2005.

Ο κεντρικός θεματικός άξονας του συνεδρίου ήταν *Περιφέρειες, Κέντρα και Χωρική Ανάπτυξη στην Νέα Ευρώπη*. Ο τίτλος του συνεδρίου παραπέμπει στη διαλεκτική –ή ακόμα και στην αντίθεση–, "κέντρο-περιφέρεια", ένα ζήτημα το οποίο ανέκαθεν απασχολούσε τον πυρήνα της περιφερειακής επιστήμης. Το θέμα αυτό έχει κερδίσει σήμερα ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον μέσα από τις προσεγγίσεις που προσφέρει η Νέα Οικονομική Γεωγραφία. Οι διοργανωτές του εφετινού συνεδρίου θέλησαν μάλιστα να αναδείξουν αυτή ακριβώς τη διάσταση. Την οπτική της Νέας Οικονομικής Γεωγραφίας για την ερμηνεία των ανισοτήτων στο χώρο. Η συμμετοχή του Μ. Fujita ως κύριου ομιλητή στην ολομέλεια του συνεδρίου, σηματοδοτούσε αυτό ακριβώς το γεγονός². Ο δεύτερος κύριος ομιλητής στην ολομέλεια του συνεδρίου ήταν ο Σουηδός Ake Andersson.

Πέρα, όμως, από τον κύριο θεματικό άξονα, που προσέφερε τη γενική κατεύθυνση των εισηγήσεων του συνεδρίου, υπήρχαν και πολλοί ακόμη που αφορούσαν σε παραδοσιακά αλλά και σε νεότερα θέματα της περιφερειακής επιστήμης. Δεδομένης μάλιστα της διεπιστημονικότητας που χαρακτηρίζει την περιφερειακή επιστήμη, οι επιμέρους εισηγήσεις προσέφεραν ένα πανόραμα διαφορετικών προσεγγίσεων στα σύγχρονα προβλήματα της ανάπτυξης στο χώρο. Δυνητικά, κάθε κοινωνικό φαινόμενο με χωρική διάσταση, από όποιον τομέα των επιστημών και αν προέρχεται, μπορούσε να εμπίπτει στη θεματολογία αυτού του συνεδρίου.

Πέρα από το μεγάλο εύρος, το συνέδριο αυτό "κλιμακώνεται" και σε διαφορετικά επίπεδα. Ένας -μικρός- αριθμός εισηγήσεων αφορούσε σε προσκεκλημένους ομιλητές, συνήθως στον κεντρικό θεματικό άξονα του συνεδρίου. Οι υπόλοιπες είχαν επιλεγεί με διαφορετικά κριτήρια³.

Οι 550 περίπου εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν στο συνέδριο αυτό κατανεμήθηκαν σε 23 θεματικούς άξονες, ενώ υπήρχε και ένα ειδικό τμήμα που αφορούσε αποκλειστικά στην παρουσίαση εργασιών νέων επιστημόνων. Από αριθμητική άποψη οι περισσότερες εισηγήσεις συγκεντρώθηκαν στους άξονες *Αξιολόγηση της Στρατηγικής και των Πολιτικών Περιφερειακής Ανάπτυξης* (70 εισηγήσεις), *Μέθοδοι και Μοντέλα Χωρικής Ανάλυσης* (55 εισηγήσεις), *Περιβάλλον, Τουρισμός και Αναψυχή* (43 εισηγήσεις) και *Καινοτομία, Τεχνολογία και Χώρος* (35 εισηγήσεις).

Όμως και οι υπόλοιποι άξονες, με μικρότερο αριθμό εισηγήσεων, είχαν το δικό τους ειδικό βάρος. Μια ενδεικτική αναφορά είναι ικανή για να καταδείξει τη σημασία τους στην περιφερειακή επιστήμη. Η ενότητα *Μια Επαναξιολόγηση των Θεωρητικών Εργαλείων της*

² Ο καθηγητής Μ. Fujita (Kyoto University) είναι ένας εκ των θεμελιωτών της Νέας Οικονομικής Γεωγραφίας. Είχε μάλιστα την ευγενική καλοσύνη να παραχωρήσει συνέντευξη στο περιοδικό μας. Η συνέντευξη αυτή προγραμματίζεται να δημοσιευτεί στο επόμενο τεύχος.

³ Οι εισηγήσεις διακρίθηκαν σε τρεις κατηγορίες: εισηγήσεις που έγιναν αποδεκτές μετά από διαδικασία επιστημονικής κρίσης, εισηγήσεις που κατατέθηκαν εκπρόθεσμα και δεν μεσολάβησε επιστημονική κρίση και εισηγήσεις που έγιναν αποδεκτές μόνο με βάση την περιλήψη. Οι εισηγήσεις βρίσκονται στο δικτυακό τόπο του συνεδρίου <http://www.jyu.fi/ersa2003/>.

*Περιφερειακής Επιστήμης, αποτελείτο μεν μόνο από 7 εισηγήσεις, οι εισηγήσεις όμως αυτές έγιναν από τους πλέον γνωστούς και καταξιωμένους επιστήμονες στο χώρο της περιφερειακής επιστήμης (Fujita, Sonis, Fischer, Nijkamp, Hewings κ.ά.). Άλλοι άξονες αφορούσαν σε ορισμένα παραδοσιακά πεδία της επιστημονικής έρευνας όπως στην *Οικονομική των Αστικών Κέντρων* και στην *Θεωρία του Τόπου Εγκατάστασης*. Αρκετές εισηγήσεις αφορούσαν σε σύγχρονα ζητήματα της Χωρικής Ανάπτυξης και *Προγραμματισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, καθώς και στα ζητήματα της *Διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Προοπτικών της*. Κάποια ακόμη αφορούσαν στις *Μεταφορές και Επικοινωνίες*, στις *Υποδομές και στις Χρήσεις Γης*, στα *Φυσικά Διαθέσιμα και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη*, την *Επιχειρηματικότητα*, το *Κοινωνικό Κεφάλαιο*, τις *Συνοριακές Περιοχές*, τον *Αγροτικό Χώρο*, τον *Πληθυσμό*, την *Απασχόληση και τις Τοπικές Αγορές Εργασίας* και τη *Μετανάστευση*. Τέλος, σε ειδικό τμήμα του συνεδρίου παρουσιάστηκαν εργασίες νέων επιστημόνων και απονεμήθηκαν έπαινοι για αυτές που ξεχώρισαν.*

Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι οι διοργανωτές είχαν επιφυλάξει ειδική εκδήλωση με ομιλητές δύο ξεχωριστές προσωπικότητες που τιμήθηκαν με το Ευρωπαϊκό Βραβείο της Περιφερειακής Επιστήμης. Πρόκειται για τους P. Nijkamp, Καθηγητή του ελεύθερου Πανεπιστημίου του Άμστερνταμ και του J. Paelinck, Καθηγητή του Εράσμιου Πανεπιστημίου του Ρότερνταμ.

Τέλος, το συνέδριο είχε και ορισμένες παράλληλες εκδηλώσεις από τις οποίες δεν μπορούσε να λείπει η ξενάγηση στις λίμνες τις Φιλανδίας και μια κρουαζιέρα στη λίμνη Päijänne.

Το 44ο Συνέδριο της ERSA το 2004 στο Πόρτο

Το επόμενο 44ο συνέδριο της ERSA θα γίνει στο Πόρτο, από τις 25 έως τις 29 Αυγούστου του 2004⁴. Κεντρικός θεματικός άξονας του συνεδρίου αυτού θα είναι *Περιφέρειες και Δημοσιονομική Αποκέντρωση*. Πέρα από αυτόν τον κεντρικό άξονα υπάρχουν επίσης θεματικές ενότητες που αφορούν σε όλα τα επιμέρους ζητήματα της περιφερειακής επιστήμης.

Η ελληνική επιστημονική και ερευνητική κοινότητα κινήθηκε δραστήρια και συμμετείχε με μεγάλο αριθμό εισηγήσεων στο προηγούμενο συνέδριο, κάτι που συνεχίζεται και σε αυτό. Οι δραστηριότητες του ελληνικού τμήματος⁵ έρχονται να συμπληρώσουν τα ευρωπαϊκά συνέδρια και δημιουργούνται πολύ καλές προϋποθέσεις ώστε η συνεργασία αυτή στο μέλλον να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο.

4 Ο δικτυακός τόπος του συνεδρίου αυτού βρίσκεται στο <http://www.apdr.pt/ersa/>.

5 Ο δικτυακός τόπος του ελληνικού τμήματος βρίσκεται στο http://www.prd.uth.gr/GS_RSAI/site.html.

Χρήσιμες διευθύνσεις

ERSA 43ο Συνέδριο (Jyvaskyla, Φινλανδία)

www.jyu.fi/ersa2003

ERSA 44ο Συνέδριο (Porto, Πορτογαλία)

<http://www.apdr.pt/ersa/>

Ευρωπαϊκό Τμήμα της Διεθνούς Εταιρείας Περιφερειακής Επιστήμης

European Regional Science Association (ERSA)

www.ersa.org/

Διεθνής Εταιρεία Περιφερειακής Επιστήμης

Regional Science Association International (RSAI)

www.regionalscience.org

Ευρωπαϊκή Εταιρεία Περιφερειακής Επιστήμης - Ελληνικό Τμήμα

http://www.prd.uth.gr/GS_RSAI/site.html